

พฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของอาจารย์และนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

ณรงค์กร ชัยวงศ์ พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่) อาจารย์สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ปิ่นฉัตร บินขุนทด พย.ม., ป.ร.ด (บริหารการศึกษา) อาจารย์สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

พิมพ์รดา ธรรมมีภักดี อาจารย์ประจำวิทยาลัยการพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ชมภู บุญไทย อาจารย์ประจำวิทยาลัยการพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ศรันย์ ปองนิมิตรพร อาจารย์ประจำวิทยาลัยการพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

บทคัดย่อ

บทนำ: การดูแลอย่างเอื้ออาทรเป็นหัวใจสำคัญของการบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ พยาบาลจะมีพฤติกรรมดูแลแบบเอื้ออาทรได้มากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาในระบบการศึกษาพยาบาล การเป็นแบบอย่างในเรื่องของพฤติกรรมดูแลแบบเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลจึงเป็นประเด็นที่สำคัญ

วัตถุประสงค์: เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

รูปแบบ: การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) กลุ่มตัวอย่าง เป็นอาจารย์พยาบาลที่สอนภาคปฏิบัติจำนวน 36 คน และนิสิตคณะพยาบาลศาสตร์ บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น จำนวน 173 คน ที่ได้ผ่านการฝึกภาคปฏิบัติมาแล้วอย่างน้อย 1 ภาคการศึกษา ในปีการศึกษา 2560 เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลและแบบสอบถามพฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและนิสิตพยาบาล โดยพัฒนาจากกรอบแนวคิดทฤษฎีของวัตสัน (Watson) จำนวน 51 ข้อ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ t-test

ผลการศึกษา: พฤติกรรมดูแลแบบเอื้ออาทรของอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean 4.52, S.D 0.21) และการรับรู้ของนิสิตพยาบาล ถึงพฤติกรรมดูแลแบบเอื้ออาทรของอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean 4.51, S.D 0.36) ส่วนค่าเฉลี่ยรวมของพฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลในการสอนภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและนิสิตพยาบาลไม่แตกต่างกัน ($t_{86.54} 0.25, p 0.79$)

สรุป: พฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและนิสิตพยาบาลที่ไม่มีความแตกต่างกันจะช่วยส่งเสริมสนับสนุนความสามารถในการเรียนรู้ของนิสิต นิสิตพยาบาลได้มีโอกาสในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลด้วยความมั่นใจกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าที่จะซักถามปัญหา ส่งเสริมศักยภาพในการเรียนรู้ เพิ่มทักษะในการคิดวิเคราะห์ ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการคิดแก้ไขปัญหา รวมถึงช่วยพัฒนาให้นิสิตมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาล

คำสำคัญ: พฤติกรรมความเอื้ออาทร, การสอนภาคปฏิบัติ

CARING BEHAVIOR OF NURSE INSTRUCTORS IN NURSING PRACTICUM BY PERCEPTION BETWEEN INSTRUCTORS AND NURSING STUDENT, FACULTY OF NURSING BURIRAM WESTERN UNIVERSITY

Narongkorn Chaiwong, M.N.S (Adult nursing), Nurse Instructors, adult and elderly nursing at Faculty of Nursing Buriram Rajabhat University

Punnathad Bonkhunthod, M.N.S., Ph.D (Educational Administration), Nurse Instructors, community nursing at Faculty of Nursing Buriram Western University

Pimradar Tummeepukdee Lecturer, College of Nursing, Pibulsongkram Rajabhat University

Chompoo Boonthai Lecturer, College of Nursing, Pibulsongkram Rajabhat University

Sarun Pongnimitporn Lecturer, College of Nursing, Pibulsongkram Rajabhat University

บทคัดย่อ

Background: Caring is central focus of humanistic care. Nurses are compassionate, caring behavior was much depends refined in nursing education system. Exemplary nursing care behaviors of nurse instructors are important issue.

Objective: To explore and compare caring behavior of nurse instructors in the nursing practicum by perception between instructors and nursing student at faculty of nursing Buriram western university

Material and Method: This research was descriptive research. The population groups were 36 nurse instructors and 173 nurse students. They had practiced for one semester in 2017. The research tool was a set of questionnaires consisting of a general question and a questionnaire about caring behavior of nurse instructors in the nursing practicum by perception between instructors and nursing student, total 51 questions. The Questionnaire was formed according to the theoretical framework of Watson. The value of reliability was 0.95. Data was analyzed by percentage, means, standard deviation values and t-test, use SPSS version 19.

Results: The average score of caring behavior of nurse instructors in the nursing practicum by perception of instructors was highest level (Mean 4.52, S.D 0.21) and nurse students perception of caring behavior of nurse instructors in the nursing practicum was highest level (Mean 4.51, S.D 0.36). Caring behavior of nurse instructors in the nursing practicum by perception between instructors and nursing student was no difference ($t_{86.54} = 0.25$, $p = 0.79$)

Conclusion: There was no different between instructors and nursing student in perception of caring behavior of nurse instructors in the nursing practicum by perception was no difference will help to promote students' learning ability. Students have the opportunity to practice, dare to comment and ask for problem solving. The ability to learn can promote critical thinking skills, decision making skills, problem solving and thinking skills and help to develop the students' attitude toward the profession nurse.

Keywords: caring behavior, nursing practicum

บทนำ

พฤติกรรมการดูแลแบบเอื้ออาทรมีความสำคัญยิ่งในวิชาชีพการพยาบาล โดยเฉพาะในวงการการศึกษาทางการพยาบาลนั้นจะต้องมีการเตรียมนิสัยให้สามารถดูแลผู้ป่วยอย่างเอื้ออาทรและสามารถดูแลตนเองได้อย่างเหมาะสม ซึ่งในการสอนนิสัยให้เข้าใจว่าการพยาบาลคือการดูแลอย่างเอื้ออาทรนั้น อาจารย์จะต้องช่วยนิสัยให้รู้และเกิดค่านิยมที่จะชื่นชมและยินดีที่จะดูแลตนเองและผู้อื่น¹ นอกจากนี้ อาจารย์พยาบาลจะต้องมีบทบาทในการกระตุ้นให้นิสิตพยาบาลสามารถเชื่อมโยงแนวคิดระหว่างการเรียนภาคทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติจริงให้ได้² จากความสำคัญดังกล่าวการเริ่มต้นหลักสูตรการศึกษาพยาบาลทั่วไปจึงมักจะสอนนิสัยถึงพื้นฐานการพยาบาลที่เป็นการดูแลผู้ป่วยที่จำเป็นได้แก่ ทักษะการดูแลสุขวิทยาส่วนบุคคลโดยเน้นการปฏิบัติกรดูแลผู้ป่วยอย่างเอื้ออาทร^{3,4}

ในประเทศไทยมีการจัดการศึกษาพยาบาลและผดุงครรภ์ในระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาตั้งแต่ พ.ศ. 2499 โดยการจัดการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ ให้เป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณลักษณะตามความคาดหวังโดยมีการกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ คือผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องมีความสามารถในการพยาบาลต่อบุคคล ครอบครัวและชุมชน ทั้งในสภาวะปกติและภาวะที่มีปัญหาสุขภาพบนพื้นฐานของความเอื้ออาทร เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความรับผิดชอบ ยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ซึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดในการผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์คือ กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะในรายวิชาภาคปฏิบัติ อาจารย์นิเทศนอกจากจะเป็นผู้ที่ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ในศาสตร์ทางวิชาชีพให้กับนิสิตแล้วยังเป็นแม่แบบสำหรับนิสัยทั้งทางด้านบุคลิกภาพพฤติกรรม และทัศนคติการปฏิบัติที่ดี⁵ พฤติกรรมการนิเทศด้วยความเอื้ออาทรของอาจารย์นิเทศจะช่วยส่งเสริมสนับสนุนความสามารถในการเรียนรู้ของนิสิต

ทำให้นิสิตกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าที่จะซักถามปัญหา ส่งเสริมศักยภาพในการเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะในการคิดวิเคราะห์ ทักษะการตัดสินใจและทักษะการคิดแก้ไขปัญหา ช่วยให้นักศึกษามีพัฒนาการด้านต่างๆ ตามวัตถุประสงค์รายวิชาและยังช่วยพัฒนาให้นิสิตมีเจตคติของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลด้วย⁶ จากการศึกษาของเดวิสและโอริเซน⁷ พบว่า พฤติกรรมการแสดงออกทางวิชาชีพของพยาบาลเกิดขึ้นจากการที่มีอาจารย์และพยาบาลเป็นแบบอย่าง นอกจากนี้พบว่า บุคลิกลักษณะของอาจารย์ พฤติกรรมการสอนและการให้คำปรึกษาให้กำลังใจแก่นักศึกษาในการทำงานมีผลต่อการพัฒนานักศึกษา⁸ การบ่มเพาะพฤติกรรมกรดูแลผู้ป่วยแบบเอื้ออาทรของนิสิตพยาบาลและการพัฒนาพฤติกรรมกรดูแลแบบเอื้ออาทรของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ในอนาคต นิสิตควรเริ่มต้นจากการได้รับการดูแลแบบเอื้ออาทรจากอาจารย์พยาบาล โดยเฉพาะอาจารย์ผู้นิเทศในรายวิชาฝึกภาคปฏิบัติ ซึ่งมีความใกล้ชิดและเป็นแบบอย่างสำหรับนิสิต พฤติกรรมกรดูแลแบบเอื้ออาทรนั้นเป็นทั้งกระบวนการและพฤติกรรมที่สามารถสอนและเรียนรู้กันได้⁹ พฤติกรรมกรดูแลแบบเอื้ออาทรนิสัยจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่ออาจารย์ใช้วิธีการสอนแบบเอื้ออาทร¹⁰ เมื่อนิสิตมีประสบการณ์พฤติกรรมกรดูแลแบบเอื้ออาทรที่ดีจากอาจารย์แล้ว บัณฑิตก็จะเรียนรู้ที่จะดูแลแบบเอื้ออาทรต่อผู้ป่วยหรือผู้อื่นต่อไป

คณะพยาบาลศาสตร์ บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น เป็นสถานศึกษาทางการพยาบาลเอกชน เปิดสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตร์บัณฑิต มีวิสัยทัศน์ คือ มุ่งมั่นในการพัฒนาระบบการศึกษาและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาขีดความสามารถของบัณฑิตให้เป็นปัญญาชน ที่มีความรู้ความสามารถและทักษะในการดำเนินชีวิตและการประกอบวิชาชีพ มีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีภาวะผู้นำ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมไทยและสังคมโลก เน้นการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดความเอื้ออาทรโดยอาจารย์พยาบาลนำมาใช้ในการดูแลนิสิตอย่างเหมาะสม เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและ

ปลูกฝังพฤติกรรมความเอื้ออาทรให้กับนิสิตพยาบาล อีกทั้งก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่มีการให้กำลังใจทำให้นิสิตสำเร็จเป็นบัณฑิตพยาบาลที่มีความเอื้ออาทรแต่ปัจจุบันยังไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับพฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลคณะพยาบาลศาสตร์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น ในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาพฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาคปฏิบัติและพัฒนาอาจารย์ให้นำความเอื้ออาทรมาใช้ได้อย่างเหมาะสม ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสุขแก่นิสิตพยาบาลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

กรอบแนวความคิดของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กรอบทฤษฎี การประเมินพฤติกรรมการดูแลแบบเอื้ออาทร ตามแนวคิดพฤติกรรมการดูแลแบบเอื้ออาทร ของวัตสัน (Watson)¹¹ ประกอบด้วย ปัจจัยการดูแล 10 ประการ ได้แก่ 1) สร้างระบบ ค่านิยมการเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น และมีเมตตา ต่อเพื่อนมนุษย์ 2) สร้างความศรัทธาและความหวัง 3) ปลูกฝังความไวต่อความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น 4) สร้างสัมพันธภาพการช่วยเหลืออย่างไว้วางใจ 5) ส่งเสริมและยอมรับความรู้สึกทางบวกและทางลบ 6) ใช้วิธีการแก้ปัญหาและตัดสินใจอย่าง เป็นระบบเพื่อการตัดสินใจ 7) ส่งเสริมการเรียนรู้ การสอนที่เข้าถึงจิตใจผู้อื่น 8) ประดับประคอง

สนับสนุน และแก้ไขสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ จิตสังคม และจิตวิญญาณ 9) พึงพอใจที่จะช่วยเหลือเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลอื่น และ 10) ยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นพลังที่มีอยู่ ซึ่งในการสอนนักศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่อาจารย์และนักศึกษาพยาบาลจะต้องมีสัมพันธภาพที่ตีร่วมกันเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ของนักศึกษา ทฤษฎีการดูแลแบบเอื้ออาทรของวัตสันก็มีโมเดลหลักประการหนึ่งคือ สัมพันธภาพระหว่างบุคคลพฤติกรรม การดูแลแบบเอื้ออาทรเป็นหัวใจสำคัญของวิชาชีพพยาบาล พยาบาลจะมีพฤติกรรม การดูแลแบบเอื้ออาทรได้มากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับ การขัดเกลาในการศึกษาพยาบาล การเป็นแบบอย่างในเรื่องของพฤติกรรมการดูแลแบบเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลจึงเป็นประเด็นที่สำคัญ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น ซึ่งมีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นอาจารย์พยาบาลที่ขึ้นนิเทศ จำนวน 36 คน และนิสิตพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น ชั้นปีที่ 2, 3, 4 จำนวน 173 คน ที่ได้ผ่านการฝึกภาคปฏิบัติมาแล้วอย่างน้อย 1 ภาคการศึกษา ในปีการศึกษา 2560 จำนวน 173 คน เก็บข้อมูลในช่วงเดือน ธันวาคม 2560

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติผู้วิจัยใช้แบบสอบถามวิจัยของปีณธร ชัชวรัตน์¹² ที่พัฒนามาจากกรอบแนวคิดทฤษฎีของ

วัดสั้น ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ด้าน 51 ข้อ แต่ละข้อถามถึงระดับของพฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ในด้านการสร้างค่านิยมเห็นแก่ประโยชน์ต่อผู้อื่นและมีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ ด้านการสร้างศรัทธาและความหวัง ด้านการไวต่อความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น ด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพการช่วยเหลือที่ไว้วางใจซึ่งกันและกันด้านการยอมรับการแสดงออกถึงความรู้สึกทั้งทางบวกและทางลบด้านการใช้กระบวนการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ ด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลในกระบวนการเรียนการสอน ด้านการประทับประคองสนับสนุนและแก้ไขสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพจิตสังคมและจิตวิญญาณ ด้านการช่วยเหลือเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล ด้านการเสริมสร้างพลังจิตวิญญาณในการมีชีวิตอยู่ ลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ (Rating Scale) ผู้ตอบสามารถเลือกตอบเพียงข้อละ 1 ข้อคำตอบเท่านั้น

ผู้วิจัยดำเนินการหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถามโดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ของ บุญชม ศรีสะอาด¹³ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง พฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง พฤติกรรมความเอื้ออาทรอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง พฤติกรรมความเอื้ออาทรอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง พฤติกรรมความเอื้ออาทรอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง พฤติกรรมความเอื้ออาทรอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยนำเครื่องมือฉบับนี้ไปทดลองใช้ (try out) กับนักศึกษาพยาบาลและอาจารย์พยาบาลที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง ที่คณะพยาบาลศาสตร์ วัชรพล มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น จำนวน 30 ราย แล้วนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach Alpha

Coefficient) โดยได้ค่าแอลฟาครอนบาคของแบบสอบถามเท่ากับ 0.95

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณาและรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรม มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น (เลขที่รับรอง WTU 2560-009) ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการพิทักษ์สิทธิและเคารพในความเป็นบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างรับทราบถึงสิทธิที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัย ในระหว่างการเข้าร่วมวิจัยกลุ่มตัวอย่างสามารถถอนตัวจากการวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนใดๆ ทั้งสิ้น ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจะถูกปกปิดเป็นความลับโดยจะใช้รหัสแทนชื่อสกุล และข้อมูลที่ได้จะถูกนำเสนอโดยภาพรวม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ชั้นเตรียมการ ผู้วิจัยทำหนังสือเสนอคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

เพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาจารย์และนิสิตพยาบาล

2) ชั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเข้าชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ต่ออาจารย์พยาบาล และนิสิตพยาบาล เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีเข้าร่วมการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยขอความร่วมมือให้ ลงนามยินยอมเข้าร่วมการวิจัย หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบสอบถามที่กำหนดไว้ ใช้เวลาตอบแบบสอบถามประมาณ 10 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS เวอร์ชัน 19 และนำเสนอผลการศึกษาด้วยสถิติพรรณนาโดยการแจกแจงความถี่ร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติวิเคราะห์ เปรียบเทียบพฤติกรรมการดูแลแบบเอื้อ

อาหารของอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติ ตามการรับรู้ของอาจารย์ผู้สอนกับนิสิต โดยใช้สถิติ t-test

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของอาจารย์นิเทศ พบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 77.8) มีอายุตั้งแต่ 26 ปี จนถึง 62 ปี อายุเฉลี่ย 41.75 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 87.5) มีประสบการณ์การสอนส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 1-5 ปี (ร้อยละ 75) และประสบการณ์การสอนสิบปีขึ้นไปจำนวนน้อยที่สุด (ร้อยละ 6.25)

ข้อมูลทั่วไปของนิสิตพยาบาล พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 95.9) มีอายุระหว่าง 21-32 ปี อายุเฉลี่ย 21.78 ปี โดยชั้นปีที่มีนิสิตมากที่สุดคือ ชั้นปีที่ 4 (ร้อยละ 35.5) รองลงมาคือชั้นปีที่ 2 (ร้อยละ 33.7) มีค่าคะแนนเฉลี่ยของผลการเรียน (GPA) เท่ากับ 2.65

2. ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการดูแลแบบเอื้ออาทรของอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและนิสิตพยาบาลคณะพยาบาลศาสตร์ บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์นพบว่าพฤติกรรมด้านการสร้างค่านิยมเห็นแก่ประโยชน์ต่อผู้อื่นและมีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.70 รองลงมาคือ ด้านการสร้างศรัทธาและความหวัง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.67 ส่วนด้านการยอมรับการแสดงออกถึงความรู้สึกทั้งทางบวกและทางลบมีค่าเฉลี่ยคะแนนน้อยที่สุดเท่ากับ 4.29

ส่วนพฤติกรรมการดูแลแบบเอื้ออาทรของอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของนิสิตพยาบาล พบว่า ด้านการสร้างศรัทธาและความหวังมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.60 รองลงมาคือ ด้านการสร้างค่านิยมเห็นแก่ประโยชน์ต่อผู้อื่นและมีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.59 ส่วนด้านการช่วยเหลือเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลและด้านการเสริมสร้างพลังจิตวิญญาณในการมีชีวิตอยู่มีค่าเฉลี่ยคะแนนน้อยที่สุดเท่ากับ 4.39

เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความเอื้ออาทร

ของอาจารย์พยาบาลในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์นโดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่าการรับรู้พฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลและนิสิตพยาบาล ในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติแตกต่างกัน 14 ข้อ จากทั้งหมด 51 ข้อ ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและนิสิตคณะพยาบาลศาสตร์ บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น จำแนกตามรายชื่อของแต่ละด้าน

พฤติกรรมความเอื้ออาทร	อาจารย์พยาบาล (n=36)		นิสิตพยาบาล (n=173)		t	p
	Mean	S.D.	Mean	S.D.		
I ด้านการสร้างค่านิยมเห็นแก่ประโยชน์ต่อผู้อื่นและมีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์						
1. อาจารย์ทักทายนิสิตด้วยคำสุภาพนุ่มนวลและให้เกียรติ	4.69	.66	มากที่สุด 4.66	.52	มากที่สุด 29	.76
2. อาจารย์แสดงความเต็มใจช่วยเหลือนิสิตทุกครั้งโดยไม่มีท่าทีเฉยเมย เมื่อหน้า	4.77	.42	มากที่สุด 4.65	.52	มากที่สุด 147	.14
3. อาจารย์ยอมรับนิสิตในความเป็นบุคคลหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะของตน	4.55	.55	มากที่สุด 4.55	.65	มากที่สุด 05	.99
4. อาจารย์เอาใจใส่ดูแลนิสิตแม้จะล่วงเลยเวลาทำงานไปบ้าง	4.83	.37	มากที่สุด 4.63	.59	มากที่สุด 262	.01*
5. อาจารย์ให้การดูแลนิสิตทุกคนอย่างเสมอภาค	4.80	.40	มากที่สุด 4.52	.66	มากที่สุด 341	.00**
6. เมื่อนักศึกษาไม่เข้าใจในการเรียนอาจารย์จะสอนนิสิตใหม่อีกครั้งโดยไม่รู้สึกหงุดหงิด	4.55	.60	มากที่สุด 4.55	.68	มากที่สุด 00	.99
เฉลี่ยรายด้านที่ 1	4.70	.50	มากที่สุด 4.59	.60	มากที่สุด 1.69	.09
II ด้านการสร้างศรัทธาและความหวัง						
7. อาจารย์ให้การช่วยเหลือนิสิตเมื่อนิสิตเกิดปัญหาได้	4.72	.45	มากที่สุด 4.70	.49	มากที่สุด 19	.84
8. อาจารย์พูดปลอบโยนให้กำลังใจเมื่อนิสิตรู้สึกท้อแท้หมดหวัง	4.58	.60	มากที่สุด 4.57	.66	มากที่สุด 09	.92
9. อาจารย์ส่งเสริมให้นิสิตมีความเข้มแข็งในการเผชิญกับความเครียดในการเรียน	4.66	.47	มากที่สุด 4.56	.64	มากที่สุด 1.13	.26

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและนิสิตคณะพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย เวสเทิร์น จำแนกตามรายชื่อของแต่ละด้าน (ต่อ)

พฤติกรรมความเอื้ออาทร	อาจารย์พยาบาล (n=36)		นิสิตพยาบาล (n=173)		t	p
	Mean	S.D. แปลผล	Mean	S.D. แปลผล		
10. อาจารย์พูดให้กำลังใจแก่นิสิตและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือให้คำปรึกษาตลอดเวลา	4.72	.88	มากที่สุด 4.58	.63	มากที่สุด 1.05	.29
เฉลี่ยรายด้านที่ 2	4.67	.41	มากที่สุด 4.60	.53	มากที่สุด .69	.48
III ด้านการไวต่อความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น						
11. อาจารย์เข้าใจและรับรู้อารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของนิสิต	4.52	.50	มากที่สุด 4.45	.70	มาก 62	.53
12. อาจารย์สรุปความรู้สึกรู้สึกของนิสิตให้นิสิตเกิดความเข้าใจตนเองมากขึ้น	4.41	.64	มาก 4.52	.66	มากที่สุด 90	.36
13. อาจารย์รับฟังปัญหาและความต้องการของนิสิตอย่างเต็มใจและตั้งใจ	4.58	.60	มากที่สุด 4.50	.78	มากที่สุด 54	.58
14. อาจารย์ไม่แสดงท่าทีรีบเร่งให้การสอนเมื่อนิสิตยังไม่พร้อม	4.41	.64	มาก 4.46	.71	มาก 35	.72
15. อาจารย์เก็บเรื่องส่วนตัวของนิสิตไว้เป็นความลับ	4.58	.60	มากที่สุด 4.57	.65	มากที่สุด 04	.96
16. อาจารย์ช่วยเหลือนิสิตทันทีเมื่อเห็นว่านิสิตมีความต้องการโดยไม่รู้ให้ร้องขอ	4.61	.59	มากที่สุด 4.56	.63	มากที่สุด 38	.69
เฉลี่ยรายด้านที่ 3	4.52	.41	มากที่สุด 4.51	.59	มากที่สุด .10	.91
IV ด้านการสร้างสัมพันธภาพการช่วยเหลือที่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน						
17. อาจารย์จำชื่อและชั้นปีของนิสิตได้	3.75	.76	มาก 4.57	.58	มากที่สุด 7.31	.00**
18. อาจารย์เข้าใจความรู้สึกและแสดงความรู้สึกเห็นใจเมื่อนิสิตประสบปัญหา	4.75	.43	มากที่สุด 4.57	.64	มากที่สุด 1.94	.05*
19. อาจารย์มองและสบตานิสิตด้วยสายตาที่เป็นมิตรในขณะที่พูดคุย	4.72	.45	มากที่สุด 4.54	.70	มากที่สุด 1.93	.05*
20. อาจารย์สนใจสอบถามความต้องการและความสนใจของนิสิตเสมอ	4.58	.50	มากที่สุด 4.59	.59	มากที่สุด 1.11	.91
เฉลี่ยรายด้านที่ 4	4.45	.39	มาก 4.57	.51	มากที่สุด 1.59	.11

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและนิสิตคณะพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย เวสเทิร์น จำแนกตามรายชื่อของแต่ละด้าน (ต่อ)

พฤติกรรมความเอื้ออาทร	อาจารย์พยาบาล (n=36)		นิสิตพยาบาล (n=173)		t	p
	Mean	S.D. แปลผล	Mean	S.D. แปลผล		
V ด้านการยอมรับการแสดงออกถึงความรู้สึกทั้งทางบวกและทางลบ						
21. อาจารย์ช่วยนิสิตวิเคราะห์ความรู้สึกของนิสิตเอง	4.22	.72	มาก 4.58	.67	มากที่สุด 2.65**	.00
22. อาจารย์ไม่ตำหนินิสิตเมื่อนิสิตแสดงอารมณ์โกรธหรือไม่พอใจ	4.13	.76	มาก 4.39	.80	มาก 1.44	.08
23. อาจารย์แสดงการยอมรับการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมของนิสิตได้ทุกเรื่อง	3.72	.91	มาก 4.40	.86	มาก 4.25**	.00
24. อาจารย์กระตุ้นให้นิสิตเปิดเผยหรือระบายความรู้สึกของตนเองออกมา	4.41	.64	มาก 4.52	.65	มากที่สุด 91	.36
25. อาจารย์พูดชมเชยเมื่อนิสิตปฏิบัติตัวได้ถูกต้อง	4.77	.48	มากที่สุด 4.56	.71	มากที่สุด 2.22*	.02
26. เมื่อนิสิตมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเองและผู้อื่น อาจารย์ช่วยแนะนำให้นักศึกษายอมรับได้	4.50	.65	มากที่สุด 4.50	.81	มากที่สุด 06	.95
เฉลี่ยรายด้านที่ 5	4.29	.56	มาก 4.49	.60	มาก 1.78	.07
VI ด้านการใช้กระบวนการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ อย่างสร้างสรรค์						
27. อาจารย์รับปัญหาและความต้องการของนิสิตได้อย่างรวดเร็ว	4.36	.72	มาก 4.55	.56	มากที่สุด 1.51	.13
28. อาจารย์สนใจสอบถามปัญหาความต้องการและความเปลี่ยนแปลงของนิสิตอย่างสม่ำเสมอ	4.22	.76	มาก 4.56	.56	มากที่สุด 2.57	.01*
29. อาจารย์ให้คำปรึกษาและเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสมให้แก่ นิสิต	4.55	.50	มากที่สุด 4.59	.54	มากที่สุด 4.0	.68
30. อาจารย์อธิบายให้เข้าใจเหตุผลทุกครั้งเมื่อว่ากล่าวตักเตือนนักศึกษาเมื่อนิสิตทำผิด	4.66	.47	มากที่สุด 4.56	.64	มากที่สุด 92	.35
31. อาจารย์ติดตามซักถามภายหลังให้การช่วยเหลือแก่นิสิตทุกครั้ง	4.50	.91	มากที่สุด 4.57	.64	มากที่สุด 56	.57
เฉลี่ยรายด้านที่ 6	4.46	.54	มาก 4.56	.51	มากที่สุด 1.14	.25

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและนิสิตคณะพยาบาลศาสตร์ บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น จำแนกตามรายชื่อของแต่ละด้าน (ต่อ)

พฤติกรรมความเอื้ออาทร	อาจารย์พยาบาล (n=36)		นิสิตพยาบาล (n=173)		t	p
	Mean	S.D. แปลผล	Mean	S.D. แปลผล		
VII ด้านการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในกระบวนการสอน						
32. อาจารย์ประเมินความต้องกรการเรียนรู้ของนิสิตก่อนมีการเรียนการสอน	4.22	.63	4.54	.56	3.09	.00**
33. อาจารย์เลือกใช้เวลาที่เหมาะสมในการพูดคุยกับนิสิต	4.38	.64	4.52	.61	1.20	.22
34. อาจารย์ให้เวลาพูดคุยกับนิสิตจนเกิดความเข้าใจชัดเจน	4.52	.55	4.56	.57	.31	.75
35. อาจารย์ให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์และสามารถนำไปปฏิบัติได้แก่นิสิต	4.42	.45	4.61	.53	1.20	.23
36. อาจารย์เปิดโอกาสให้นิสิตมีส่วนร่วมและเสนอความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน	4.58	.60	4.61	.53	.22	.82
เฉลี่ยรายด้านที่ 7	4.48	.47	4.57	.51	.89	.37
VIII ด้านการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในกระบวนการสอน						
37. อาจารย์ดูแลจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนทำให้นิสิตรู้สึกสบายและปลอดภัย	4.52	.69	4.60	.56	.87	.38
38. อาจารย์ให้การสอนและคำแนะนำแก่นิสิตโดยคำนึงถึงความเข้าใจแก่นิสิตเป็นหลัก	4.63	.48	4.41	.69	1.49	.14
39. อาจารย์จัดหาหรืออนุญาตให้นิสิตนำสิ่งอำนวยความสะดวกมาใช้ที่หอผู้ป่วยตามความเหมาะสม	4.47	.65	4.50	.54	.49	.61
40. อาจารย์ช่วยให้นิสิตได้พูดคุยกับนิสิตคนอื่นที่มีปัญหาคล้ายกัน	4.63	.54	4.52	.57	2.35	.02*
41. อาจารย์เปิดโอกาสให้ญาติและเพื่อนมาเยี่ยม นิสิตที่หอผู้ป่วย	4.66	.58	4.39	.68	2.14	.03*
เฉลี่ยรายด้านที่ 8	4.58	.46	4.44	.51	1.49	.13

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและนิสิตคณะพยาบาลศาสตร์ บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น จำแนกตามรายชื่อของแต่ละด้าน (ต่อ)

พฤติกรรมความเอื้ออาทร	อาจารย์พยาบาล (n=36)		นิสิตพยาบาล (n=173)		t	p
	Mean	S.D. แปลผล	Mean	S.D. แปลผล		
IX ด้านการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในกระบวนการสอน						
42. อาจารย์ดูแลให้ความช่วยเหลือให้นิสิตได้รับสิ่งที่จำเป็นในการดำรงชีวิตเช่นอาหาร เครื่องนุ่งห่มยารักษาโรคที่พกแก่นิสิตในขณะที่ฝึกภาคปฏิบัติ	4.58	.60	4.41	.66	1.32	.18
43. อาจารย์ช่วยเหลือ นิสิตในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่มีผลต่อภาวะสุขภาพเช่นการนอนหลับให้เพียงพอการรับประทาน อาหารที่เหมาะสมการจัดการกับความเครียด เป็นต้น	4.72	.45	4.42	.67	3.98	.00**
44. อาจารย์สนับสนุนให้นิสิตปฏิบัติกิจกรรมตามความต้องการ และความถนัด	4.58	.55	4.34	.73	1.58	.11
45. อาจารย์ให้ความช่วยเหลือทันทีเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน	4.47	.60	4.38	.71	.64	.52
46. อาจารย์อนุญาตให้นิสิตได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของครอบครัวและสังคม เช่น อนุญาตให้ลาเพื่อไปดูแลญาติที่เจ็บป่วยหรือเสียชีวิต	4.61	.54	4.43	.69	1.44	.15
เฉลี่ยรายด้านที่ 9	4.59	.43	4.39	.62	2.29	.02*
X ด้านการเสริมสร้างพลังจิตวิญญาณในการมีชีวิตรอยู่						
47. อาจารย์รับฟังและยอมรับความเชื่อทางศาสนาและความเชื่ออื่น ๆ ของนิสิต	4.41	.60	4.39	.67	.14	.88
48. อาจารย์ส่งเสริมให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจตามความเชื่อ	4.41	.64	4.41	.65	.05	.95
49. อาจารย์เปิดโอกาสให้นิสิตร่วมงานสำคัญทางศาสนาที่ สังคมจัดขึ้น	4.58	.60	4.38	.65	1.71	.08
50. อาจารย์ใช้หลักการทางศาสนาในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติและแนะนำแก่นิสิต	4.44	.65	4.36	.67	.65	.51

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและนิสิตคณะพยาบาลศาสตร์ บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น จำแนกตามรายข้อของแต่ละด้าน (ต่อ)

พฤติกรรมความเอื้ออาทร	อาจารย์พยาบาล (n=36)		นิสิตพยาบาล (n=173)		t	p		
	Mean	S.D.	แปลผล	Mean			S.D.	แปลผล
51. อาจารย์ยอมรับและสะท้อนให้เห็นสิ่งที่ดีในตัวนิสิต และส่งเสริมให้นิสิตปฏิบัติในทางที่ดีงาม	4.66	.47	มากที่สุด	4.41	.61	มาก	2.76	.00**
เฉลี่ยรายด้านที่ 10	4.50	.50	มากที่สุด	4.39	.57	มาก	1.08	.08
เฉลี่ยโดยรวมทั้งหมด	4.52	.21	มากที่สุด	4.51	.36	มากที่สุด	.25	.79

3. เปรียบเทียบพฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและนิสิตพยาบาลคณะพยาบาลศาสตร์ บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์นพบว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลในการสอนภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและนิสิตพยาบาลไม่แตกต่างกัน ($t_{86.54} = 0.25, p = 0.79$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและนิสิตคณะพยาบาลศาสตร์ บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

พฤติกรรมความเอื้ออาทร	Mean	Mean Difference	df	t	p-value
อาจารย์พยาบาล	4.52				
นิสิตพยาบาล	4.51	.01	86.54	.25	.79

บทวิจารณ์

1. พฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลพบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (M 4.52, S.D 0.21) เมื่อพิจารณาจาก 51 ข้อ ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ย

ของพฤติกรรมความเอื้ออาทรอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 34 ข้อ (ร้อยละ 66.66) ทั้งนี้เนื่องจากความเอื้ออาทรเป็นหัวใจของการพยาบาลและเป็นเอกลักษณ์ของวิชาชีพการพยาบาล พยาบาลทุกคนจะต้องมีความเอื้ออาทรต่อผู้ป่วย¹⁴ ซึ่งถ้าบุคคลใดรู้ว่าจะให้ความเอื้ออาทรผู้ป่วยอย่างไรในฐานะพยาบาล บุคคลนั้นก็สามารถให้ความเอื้ออาทรต่อนิสิตพยาบาลได้ในฐานะการเป็นอาจารย์พยาบาลได้เช่นกัน¹⁵ นอกจากนี้ อาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่ (ร้อยละ 77.8) เป็นเพศหญิง ซึ่งมีสัญชาตญาณของความเป็นแม่อยู่ในตัวทุกคนอยู่แล้ว แม่ย่อมต้องมีความเอื้ออาทรต่อลูกทุกคน และการแสดงบทบาทคล้ายแม่ของอาจารย์พยาบาลนั้น ช่วยส่งเสริมบรรยากาศของสถาบันให้อบอุ่นปลอดภัยคล้ายบ้าน¹⁶ นอกจากนี้พฤติกรรมทั้งหมดนี้มีความสอดคล้องกับจรรยาบรรณและคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลที่มีความเอื้ออาทรได้แก่ มีความรัก ความเมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์ตามบทบาทหน้าที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักทาย และนิสัยที่ถูกต้องดีงาม รวมถึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกายวาจา และใจยอมรับความคิดเห็นของนิสิตอย่างมีเหตุผลและระดับประคองจิตใจนิสิต มีศิลปะแห่งการพูดเพื่อส่งเสริมกำลังใจมีความใกล้ชิดกับนิสิต¹⁷ ซึ่งจะส่งผลต่อนิสิตพยาบาลทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ศรัทธาต่ออาจารย์และวิชาชีพ เป็นพลังให้นักศึกษาเกิดแรงจูงใจต่อการศึกษายากขึ้น รวมทั้งพัฒนาความสามารถของนักศึกษาให้มีความเอื้ออาทรต่อบุคคลอื่นต่อไป¹⁸ สอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่า พฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลด้านการสร้างค่านิยมเห็นแก่ประโยชน์ต่อผู้อื่นและมีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.70 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการสร้างค่านิยมเห็นแก่ประโยชน์ผู้อื่นและมีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ เป็นพฤติกรรมที่อาจารย์นิเทศแสดงออกถึงความเต็มใจที่จะสอนหรือให้คำแนะนำแก่นักศึกษา โดยไม่แสดงท่าทีเบียดเบียน แสดงพฤติกรรมกับนักศึกษาทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

การพูดกับนักศึกษาด้วยถ้อยคำที่สุภาพและให้เกียรติในทุกสถานการณ์ การแสดงพฤติกรรมช่วย

ปกป้องผลประโยชน์ตามสิทธิประโยชน์ที่นักศึกษาพึงได้รับ การใช้วิธีการสอนที่ทำให้นักศึกษาได้รับความรู้เพิ่มเติม การมีส่วนร่วมช่วยทำให้นักศึกษามีแนวทางค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น อุทิศเวลาในการสอน นักศึกษาอย่างต่อเนื่อง แม้จะล่วงเลยเวลาในการทำงานหรือเวลาในความเป็นส่วนตัวของอาจารย์⁵

2. พฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของนิสิตพยาบาล พบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (M 4.51, S.D 0.36) เมื่อพิจารณารายข้อจาก 51 ข้อ ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมความเอื้ออาทรอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 37 ข้อ (ร้อยละ 72.54) แสดงว่าอาจารย์ได้แสดงพฤติกรรมความเอื้ออาทรในขณะที่สอนนิสิตในภาคปฏิบัติ

ให้นิสิตได้รับรู้ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของความเอื้ออาทรในการแสดงพฤติกรรมทั้งทางกาย จิตใจและอารมณ์ความรู้สึกโดยผู้ดูแลแสดงให้ผู้รับการดูแลรับรู้ได้ถึงความรัก ความเอาใจใส่ สนใจ ห่วงใย ปกป้องคุ้มครองช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมและเอื้ออำนวย โดยมุ่งหวังให้บุคคลอ้ารับรักษาปรับปรุงหรือพัฒนาตนเองให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขและมีคุณค่า¹¹ สอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า พฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลด้านการสร้างศรัทธาและความหวัง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.60 ซึ่งการสร้างให้เกิดความศรัทธาและความหวัง หมายถึง อาจารย์เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติต่อผู้อื่น

ด้วยความอ่อนโยนและเอื้ออาทร ช่วยให้นิสิตเกิดความภาคภูมิใจในการปฏิบัติกิจการพยาบาล และเห็นคุณค่าของวิชาชีพพยาบาลเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิต การวางตนได้อย่างเหมาะสมกับวิชาชีพ มีพฤติกรรมส่งเสริมให้นิสิตเห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ เช่น การปกป้องศักดิ์ศรีของนิสิตหรือผู้ป่วย เมื่อนิสิตทำผิดอาจารย์จะชี้แนะแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องและให้กำลังใจแก่นิสิตเพื่อให้พัฒนาตนเองได้ดีขึ้น อาจารย์มีวิธีการสอนที่ทำให้นิสิตมั่นใจว่าตนเองสามารถพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนเพิ่ม

ขึ้นได้⁵ ผลลัพธ์จากการนิเทศด้วยความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลจะช่วยให้ นิสิตคลายความกลัว ความวิตกกังวล รู้สึกมั่นคง รู้สึกเป็นมิตร สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์นิเทศและนิสิตดีขึ้น นิสิตรู้สึกปลอดภัยมากขึ้น เมื่อมีอาจารย์นิเทศอยู่เคียงข้างส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนิสิตคือ กล้าที่จะซักถาม หรือกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น กล้าแสดงออกมากขึ้น ความกล้าในการปฏิบัติต่อผู้ป่วยลดน้อยลง มีความมั่นใจมากขึ้น ส่งผลให้นิสิตมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

3. การเปรียบเทียบพฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและนิสิตพยาบาลโดยรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและนิสิตพยาบาลโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ($t_{86.54} = 0.25, p = 0.79$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า แตกต่างกัน 14 ข้อ จากทั้งหมด 51 ข้อ ได้แก่ข้อ 4, 5, 17, 18, 19, 21, 23, 25, 28, 32, 40, 41, 43 และ 51 ทั้งนี้อาจเนื่องจากการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆที่เกิดขึ้นในจิตใจของบุคคลเกิดมาจากการตีความหรือแปลความอาการสัมผัสของร่างกายกับสิ่งเร้าหรือสิ่งแวดล้อมในสถานการณ์นั้นๆ ซึ่งในที่นี้หมายถึง การที่นิสิตรับรู้ถึงการได้รับความเอื้ออาทรจากอาจารย์พยาบาลบนหอผู้ป่วยตามความคาดหวัง เนื่องจากอาจารย์พยาบาลเป็นบุคคลสำคัญในการผลิตพยาบาลจำเป็นต้องมีความเอื้ออาทรเป็นพื้นฐานของจิตใจและแสดงออกซึ่งความเอื้ออาทร หากอาจารย์พยาบาลขาดความเอื้ออาทรก็มิอาจเรียกตนเองได้ว่าเป็น “ครูพยาบาล”¹⁷ รวมถึงการใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย อาจารย์และนิสิตพักอาศัยอยู่หอในด้วยกัน ความเป็นอยู่ในหอพักจะเป็นลักษณะการดูแลซึ่งกันและกันเปรียบเสมือนแม่ดูแลลูกๆ ในบ้าน จึงทำให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์กันอันดีระหว่างอาจารย์และนิสิต ซึ่งอาจทำให้การรับรู้พฤติกรรมความเอื้ออาทรในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและนิสิตพยาบาล ไม่แตกต่างกัน

แต่เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยการรับรู้พฤติกรรมความเอื้ออาทรบางข้อยังมีความแตกต่างกันอย่างเด่นชัด เช่น

1) อาจารย์ให้การดูแลนิสิตทุกคนอย่างเสมอภาค (ค่าเฉลี่ยของอาจารย์เท่ากับ 4.80 ค่าเฉลี่ยของนิสิตเท่ากับ 4.52) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก บุคลิกภาพของอาจารย์พยาบาลตามความคิดเห็นของนิสิตพยาบาลส่วนใหญ่ พบว่า อาจารย์พยาบาลเป็นผู้ที่มีบุคลิกเคร่งขรึม มีระบบระเบียบทำให้นิสิตกลัว ไม่กล้าเข้าหา ไม่กล้าบอกความต้องการหรือบอกล่ามปัญหาของตัวเองให้อาจารย์ได้รับรู้ รวมถึงในบางครั้ง อาจารย์มีภาระงานมากหลายด้าน ต้องรีบเร่งในการทำงาน ไม่มีเวลาในการพูดคุยหรือค้นหาปัญหาของนิสิต ทำให้ไม่สามารถที่จะช่วยเหลือนิสิตได้อย่างเต็มที่¹⁶

2) อาจารย์จำชื่อและชั้นปีของนิสิตได้ (ค่าเฉลี่ยของอาจารย์เท่ากับ 3.75 ค่าเฉลี่ยของนิสิตเท่ากับ 4.57) ความแตกต่างที่เกิดขึ้นอาจเนื่องมาจากในแต่ละชั้นปีมีจำนวนนิสิตมากกว่า 80 คนต่อชั้นปี ทำให้อาจารย์ไม่สามารถจดจำชื่อนิสิตได้ทั้งหมด ซึ่งในบางครั้งอาจจดจำใบหน้าได้แต่ไม่สามารถระบุชื่อนิสิตคนนั้นๆ ได้ โดยส่วนใหญ่อาจารย์มักจะจดจำชื่อได้เฉพาะนิสิตที่มีความโดดเด่นในชั้นเรียนหรือในกลุ่มแต่ในมุมมองของนิสิตมองว่าอาจารย์พยาบาลมักจดจำตนเองได้ เนื่องจากการฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยอาจารย์จะคอยติดตามนิเทศและคอยให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดในระหว่างให้การพยาบาลผู้ป่วย ซึ่งอาจารย์มักจะเรียกชื่อตามป้ายชื่อนิสิต ทำให้นิสิตได้รับรู้ถึงคุณค่าที่ได้รับจากอาจารย์

3) อาจารย์แสดงการยอมรับการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมของนิสิตได้ทุกเรื่อง (ค่าเฉลี่ยของอาจารย์เท่ากับ 3.72 ค่าเฉลี่ยของนิสิตเท่ากับ 4.40) ทั้งนี้เนื่องมาจากบุคลิกอาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย มีการวางตัวเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนิสิต เพื่อให้ นิสิตมีกิริยามารยาทเรียบร้อยตามความคาดหวังของสังคม ดังนั้นการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมของนิสิตจะถูกอาจารย์ว่ากล่าวตักเตือนเสมอมา

4) อาจารย์ประเมินความต้องการการเรียน

รู้ของนิสิตก่อนมีการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ยของอาจารย์เท่ากับ 4.22 ค่าเฉลี่ยของนิสิตเท่ากับ 4.54) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆเกิดขึ้นในแต่ละบุคคลเกิดมาจากการตีความหรือแปลความอาการสัมผัสของร่างกายกับสิ่งเร้าหรือสิ่งแวดล้อมโดยอาศัยประสบการณ์เดิมและปัจจัยอื่นที่มีผลต่อการรับรู้ได้แก่ความรู้เดิมหรือประสบการณ์ในอดีตความต้องการและความสนใจในขณะนั้น ความคาดหวัง เจตคติสภาพอารมณ์ที่พร้อมจะรับรู้ตลอดจนพื้นฐานทางวัฒนธรรมจึงทำให้การรับรู้พฤติกรรมเอื้ออาทรบางอย่างมีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ นภาพิพย์ ตั้งตรีจักรและ ปาริชาติ เมืองขวา¹⁶ ที่พบว่า พฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการศึกษาของ สุปจน์ แก้วบุตตี¹⁹ ศึกษาเรื่องพฤติกรรมเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและนักศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลการวิจัยครั้งนี้ได้สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาทางการพยาบาลที่ใช้แนวคิดการดูแลแบบเอื้ออาทรทำให้นิสิตรับรู้ได้ถึงพฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์ในการสอนภาคปฏิบัติซึ่งตรงกับความเป็นจริงที่ได้รับจากอาจารย์ผู้สอน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมสนับสนุนความสามารถในการเรียนรู้ของนิสิตนิสิตได้มีโอกาสในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลด้วยความมั่นใจกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าที่จะซักถามปัญหา ส่งเสริมศักยภาพในการเรียนรู้ทักษะในการคิดวิเคราะห์ทักษะการตัดสินใจและทักษะการคิดแก้ไขปัญหา รวมถึงช่วยพัฒนาให้นิสิตมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาล

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษาพฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและนิสิตพยาบาลโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ายังมีบางประเด็นที่มีความแตกต่างกันเด่นชัด เช่น อาจารย์ให้การดูแลนิสิตทุกคนอย่างเสมอภาค อาจารย์แสดงการยอมรับการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมของนิสิตได้ทุกเรื่อง และอาจารย์ประเมินความต้องการการเรียนรู้ของนิสิตก่อนมีการเรียนการสอน เป็นต้น ดังนั้นสถาบันการศึกษาควรจัดกิจกรรมที่เอื้อให้เกิดสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์พยาบาลและนิสิตพยาบาล เพื่อลดช่องว่างระหว่างอาจารย์พยาบาลและนิสิต ทั้งนี้จะช่วยเสริมสร้างความใกล้ชิดซึ่งกันและกันและมีบรรยากาศของสถานศึกษาที่ผ่อนคลายอันจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ต่อผู้เรียนได้

2. ควรมีการศึกษาองค์ประกอบพฤติกรรม การดูแลแบบเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลเพื่อใช้เป็นตัวบ่งชี้การวัดประเมินผลการดำเนินงาน

เอกสารอ้างอิง

1. Boykin A. & Schoenhofer S. Nursing as caring. New York, USA: National League for Nursing; 1993.
2. Gillespie M. & McFetridge B. Nursing education—the role of the nurse teacher. J Clin Nurs 2006; 15(5): 639-44.
3. Bishop A.H. Nursing education as authentic nursing care. In Leininger M & Watson, J (editor). The caring imperative in education. New York, USA: National League for Nursing; 1990.
4. Watson J. Transformative thinking and a caring curriculum. In Bevis O & Watson J (editor). Toward caring curriculum: A new pedagogy for nursing. New York, USA: National League for Nursing; 1989.
5. ศศิกานุจน์ สุกุลปัญญาวัฒน์. การนิเทศ

ด้วยความเอื้ออาทร. วารสารพยาบาลตำรวจ 2557; 6(2): 200-08.

6. ศศิกานุจน์ สุกุลปัญญาวัฒน์. พฤติกรรม การดูแลแบบเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลที่สอน รายวิชาภาคปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานตามการรับรู้ของอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษาสถาบันการศึกษา เอกชน 2557. วารสารเกื้อการุณย์; 21 (ฉบับพิเศษ): 108-23.

7. Davis, James R. Interdisciplinary Course and Team Teaching. Phoenix American Council Education and the Oryx Press 1995; 40(7): 127-40.

8. Astin, Alexander W. What Matters in College? Four Critical Years Revisited. San Francisco: JosseyBass Publishers; 2006.

9. Hesieh, J. L., Kuo, C. L & Tsai, Y. H. An action research on the development of a caring

curriculum in Taiwan. Journal of Nursing Education 2004; 43(9): 391-400.

10. Wade, G. H. & Kasper, N. Nursing students's perceptions of instructor caring: an instrument based on Watson's theory of transpersonal caring. Journal of Nursing Education 2006;45(5): 162-68.

11. Watson, J. Nursing: human science and human care a theory of nursing. New York: Jones & Bartlett Publishers; 1999.

12. ปันณธร ชัชวรัตน์. ความเอื้ออาทรของอาจารย์ที่มีต่อนักศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา. อัดสำเนา; 2546.

13. บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น; 2545.

14. Leininger M. The caring imperative in education. New York: National league for nursing; 1990.

15. Tanner C.A. Caring as a value

in nursing education. Nursing Outlook 1990; 38(2): 70-2.

16. นภาพิพย์ ตั้งตรีจักร และปาริชาติ เมืองขวา. พฤติกรรมความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครพนม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2555; 31(3): 60-74.

17. วาสนา นัยพัฒน์. “ความเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาล: เสี่ยงสะท้อน” จากนักเรียนพยาบาล.วารสารการศึกษาพยาบาล 2545; 13(2): 1-7.

18. Halldorsdottir S. The essential of a caring and uncaring encounter with a teacher: The perspective nursing student. New York: National league for nursing; 1990.

19. สุปจน์ แก้วบุตดี. พฤติกรรมเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลและนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีขอนแก่น. วารสารการพยาบาลและการศึกษา 2550; 1(1) : 93-104.